Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік II. Луцьк, Неділя дня 25 Вересня 1927 р. Ч. 39 (46.)

# Українська Громада

Орган Української Національної Думки

Ціна 20 гр. | Виходить що-неділі. Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 70

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

## СЕЛЬРОБ РОЗЛЕТІВСЯ.

„Хто мечем воює—од меча і згине.“ Хто в своїй роботі користується неправдою й брехнею, той скорше чи пізніше й сам впаде жертвою неправди і брехні. Хто прямуючи навіть до чистої ідеї, уживає для того нечистих засобів, той все одно на чомусь спіткнеться і впаде, не досягнувши мети. Бо, як сказав колись великий Драгоманів, „чисте діло вимагає чистих рук“.

Так сталося й з нашими сельробівськими послами. Не минуло навіть і року з часу, як поєднались вони з галицькими лівими москвофілами, що гуртувались коло часопису „Воля Народа“, як у тій спілці проголосили себе єдиними оборонцями українського народа, як брехнею і всякими нечесними засобами почали валити все, що не Сельроб, що не вони й не ними зроблене, а вже та брехня і ті засоби мстяться на них самих. Їхня зброя проти них-же повертається, Їхня зброя розбила і їхній штучний твір—неприродню спілку українського національного елементу з москвофільським інтернаціональним. Група „Волі Народа“ вийшла з того твору, з рядів „Сельроба“, й оставила саму для себе групу б. Сель-Союза. Сталося те, що ми сказали ще в Ч 1 „Української Громади“ за минулий рік, що: „шлюб Сельсоюза з Волею Народа не дасть гармонійного співжиття“. Група „Волі Народа“ утворила нову партію „Сельроб—лівицю“ і таким чином сьогодня маємо вже два „Сельроби“, або давний „Сель Союз“ і „Волю Народа“ під новою вивіскою „Сель-роб“ і „Сель-роб—лівиця“.

Однак не так важне те, що Сель-Роб розбився, як важні причини того розбиття і те все, що обі групи б. Сельроба говорять тепер про себе. Їх власні слова потверджують тепер все те, що про них коли небудь писала українська національна преса, в тому числі й „Українська Громада“. Їх власні слова з одного й другого боку виразно показують, що Сель-роб повстав, жив і тепер розлетівся в наслідок брехні, домагогії, нечесних способів і засобів у своїй роботі.

„Наше Життя“ хоче оправдати ту групу, яку репрезентує, і між иншим відбиває роз'яснення „Волі Народа“ такими словами „Коли-би оцінка тих самохвалів решти членів Ц. К. Сель-Роба була правдива, то чого „стопроцентники“ сиділи так довго разом. Для того, щоб пізнати людей, вистарчить два-три засідання.. Так ні-ж, сиділи майже рік, мовчали і тепер тільки вийшли“.

Ми наводимо тут якраз цих кілька, на перший погляд невинних рядків „Нашого Життя“, бо якраз в цей час вони незвичайно характерні для Сель-роба і його поведінки. Адже ще тільки що в останнім своїм комунікаті наші сельробівські посли писали, що, „з днем переходу Президі в руки УНДО перестав істнувати Український Клюб, як такий.. затратив українське національне обличча..“ І вони все таки сиділи в тім Клюбі! .. І тепер майже рівночасно виписують наведені вище слова: чого сиділи, мовчали?.

Так мститься на них власна брехня, демагогія. Так всесильний час працює невмолимо для правди і виносить на поверхню всякі нечистоти і бруди, що затроюють наш народній організм.

Майже рівночасно з розбиттям Сель-роба наше громадянство заскочене останнім виступом був комуністичного посла Пащука. Разом звязані ці дві події дають повний образ того, яка нездорова атмосфера окутувала наше громадянство в останних роках. Ці дві події безумовно не проминуть безслідно і причиняться до оздоровлення наших відносин та зроблять те, що наші народні маси на будуче стануться відпорніщими на нові спроби завести їх на манівці.

**„Едність у всьому, що важне, свобода у всьому, що другорядне, добра воля у всьому“.** Св. Августин

## Неминучий роскол ставея.

### КОМУНІКАТ
### Української Парляментарної Репрезентації.

28 серпня ц. р. члени Української Парляментарної Репрезентації, посли: Чучмай, Маківка, Козицький, Братунь і сенатор Пастернак, що належать до партії „Сельроба“, а також і посол Підгірський, оголосили комунікат, датований днем 15 серпня, в якому зробили Укр. Клюбові і його Президії закид в угодовстві і національній зраді, одночасно домагаючись скликання Клюбу.

На комунікат послів-сельробівців Президія Клюбу видала свою відповідь, в якій, аналізуючи комунікат і тактику послів-сельробівців і виказуючи всю безпідставність їх закидів, ствердила, що посли-сельробівці свідомо йдуть на роскол Клюбу, при чому роблять це під натиском сторонніх чинників. 11 вересня з'явився документ—заява сельробівської „Волі Народа“, який цілковито підтвердив правдивість твердження Президії Укр. Клюбу, подаючи до відома, що „посли-сельробівці, члени Ц. К, зобовязалися, що 15 серпня вони вийдуть з Клюбу, навіть без огляду на те, чи засідання Клюбу, відбудеться („Воля Народа“ ч. 349).

Хоч комунікат послів-сельробівців своїм змістом виключав для них потребу скликання Клюбу, однак Президія Клюбу без всякого спротиву виконала їх бажання і, згідно з волею більшости членів Клюбу, призначила засідання Клюбу на 14 вересня.

На це засідання посли-сельробівці не явились, хоч так ультимативно добивались його, ще раз доводячи тим, що їм розходилось не про скликання Клюбу.

Розглянувши комунікат послів-сельробівців, з початку до кінця неправдивий, та прийнявши під увагу все їх відношення до Укр. Клюбу, від довшого часу глибоко ненормальне, Укр. Клюб на засіданні свойому 14 вересня постановив:

1. Укр. Клюб перестає рахувати своїми членами послів сельробівців: Чучмая, Маківку, Козицького, Братуня, Пастернака і посла Підгірського.
2. Укр. Клюб з глибоким обуренням відкидає наклепи в мнимому угодовстві і національній зраді цілого Клюбу і його Президії та висловлює президії Клюбу повне довірря.

15 вересня 1927 р. *Президія Українського Клюбу.*

## Посол Пащук виступив з Комуністичної Фракції.

Цей тиждень багатий подіями на нашому забрудженому політичному овиді. Не встиг розлетітись злощасний Сельроб, як маємо нову сенсацію, а саме: посол Андрій Пащук цими днями виступив з Комуністичної Фракції, про що подав на імя маршалка Сойму заяву. Рівночасно пос. Пащук подав заяву про прийняття його до Українського Соймового Клюбу. Укр. Клюб свого рішення в цій справі ще не виніс.

Подробиці ш. читачі довідаються з розмови, яку низше друкуємо.

### Розмова з послом Пащуком.

(Від нашого кореспондента)

Варшава, 19 вересня 1927 р.

— Наскільки коментарі польської преси до вістки про Ваш виступ з Комуністичної Соймової Фракції відповідають правді?

— Якщо маєте на увазі короткі замітки в „Роботнику“ й інших варшавських польських газетах з 16 ц. м., то вони полягають на інформаціях від мене самого. Я справді виступив з Комуністичної Фракції, а причини цього кроку такі: найважнішою причиною те, що соймова Комуністична Фракція боронить українських інтересів не з погляду добра самого українського народу, а інтернаціонального комунізму. Я вірив спершу, що одно з другим можна погодити, тому, що марксізм в ленінській інтерпретації ставить собі в основу так клясове як і повне національне визволення. Практика і тут, на терені Сойму, і там, де ці ідеї переводяться в життя, показала і показує розрив між теорією і дійсністю. Виною цього є те, що центром комунізму є Москва, а реалізаторами великих ідей марксізму є москалі, пройняті до глибини московським велико-державницьким імперіалізмом. Слідкуючи за відносинами і ходом подій на Рад. Україні, я прийшов до переконання, що союзна радянська конституція є плащиком, під яким ведеться дальше повне економічне і політичне, а навіть подекуди культурне узалежнення України від Москви. Всі безперечно величезні національно-культурні здобутки Наддніпрянської України в останніх роках, осягнено завдяки стихійному зростові національної і соціяльної свідомости українського народу та її натискові на правлячу чужо-національну ієрархію. У соймовій Комуністичній Фракції москалів нема, є зате поляки. І ось я, ближче пізнавши товаришів по фракції поляків, прийшов до пересвідчення, що колиб у Польщі настала диктатура пролетаріату і вони прийшли до влади, то українське національне питання у Польщі розвязувалосьби ними так, як розвязується „рикапістами“ на Радянській Україні. Я зрозумів, що неможливо переводити повне соціяльне визволення народу під інтернаціональними гаслами, поки він не добуде повного національного розкріпощення.

— Якеж нині ваше становище до компартії?

— Отож саме, перевіривши докладно свій світогляд, після глибокої аналізи своїх думок і почувань, я не зміг стояти довше на становищі комунізму і комуністом перестав бути. До жадної партії нині не належу. Чи вступлю в одну з істнуючих українських соціялістичних партій, це покажеться, з якою найкраще зійдуся на ґрунті реальної громадської роботи.

— З якими елементами вважаєте для себе можливим дальше співпрацювати?

— З тими, які стоять на позиції національних ідеалів та під соціяльним оглядом боронять селянство та робітництво і трудову інтелігенцію від визиску капіталізму. Щодо соймового терену — то я зголосив вже заяву про поворот до Української Парляментарної Репрезентації.

— Чи не думаете, що Ващ сміливий виступ із Комуністичної Фракції матиме вплив на поведінку Ваших бувших фракційних товаришів українців?

— Цього не знаю. Свій крок я зробив після довгої і тяжкої боротьби у своїй совісті. Тепер мені лекше. Можу хіба побажати всім українським діячам, які розчарувалися у вартости теорій, які прийняли, та гуртів, до яких пристали, аби найшли в собі громадську мужність признатися до помилки і завернути з дороги.

Списав *І. Кедрин.*

**„Неволя страшна, але страшнішим є рабство перед чужою силою“.**

## Кооперація й нарід

Головний Комітет Обходу Свята Кооперації в Луцькому Районі випустив відозву до українського населення, в якій закликає його прийняти як найчисленнійшу участь в Поході й Академії

Є свята державні й свята церковні. Перші усталює держава для заманіфестування й для оживлення в народній памяти тих великих подій, які спричинилися до повстання або зміцнення держави, до звеличення історичного імени даного народу. Другі—усталені від віків Церквою. Тут промовляє традиція; тут оживлюються певні образи; тут підтримується дух скаліченої моралі, що часами високо стоїть в свідомости народній, часами ж—занепадає. Але є свята народні. Не з наказу влади або примусу церкви. Свята, що подиктовані свідомістю своєї внутрішньої сили. В такі свята нарід переглядае свої творчі можливости, перевіряе перейдений шлях власної ініціятиви, праці й здобутків. Одним з таких свят є Свято Кооперації. Кожний нарід обходить це Свято, бо кожний нарід стремить до кращої долі й роспоряджає тим, з чого може повстати й повстає добробут працюючих мас, а разом з цим—і їхне національно-політичне визволення. Бо кооперація не є забавкою ані окремих осіб, ані окремих груп, а власне тою конечністю, що двигає нарід на збірний обеднуючий чин, шукає в самому народі ті сили—моральні й матеріяльні—які служать ідеї розвитку цілої нації. Кооперація—це вислід культурної й господарчої самодіяльности населення. Це є те знаряддя' яким свідомий своєї історичної долі нарід підважує барикаду неволі й визиску. Тільки в кооперації, що йде під гаслом самопомочи, жертвенности й едности—лежить визволення народу, тільки за її підмогою знайде український нарід своє краще завтра. Во вона є не тільки вірою, але й чином. Не тільки запалює, але творить. Не тільки мріє, але й жертвує. В ній ідея оправдала чин, а чин виправдав ідею

Кооперація не є зброєю богатих, але бідних, упосліджених, розсіяних. Ось чому вона є гаслом демократії.

Кооперація працює на терені народньому, з народом і для народу. З працюючими для працюючих.

В день Свята Кооперації ми повинні бути там, куди нас кличе Головний Комітет Обходу Свята Кооперації себ-то поміж працюючих, які лавою повинні бути в поході, масово прибути до Академії.

Не має й не може бути тих, хто в цей день особисті, родинні, групові й инші інтереси поставить вище інтересів цілої нації. Не може бути байдужих, бо тільки привчаючись до масових здвигів, здобудемо повагу до самих себе й инших до нас.

В день 27 вересня — всі, як один муж ставайте в кооперативні ряди! Прибувайте до Луцька й ставтесь до Походу й Академії.

*Олександер Ковалевський*

## ВІСТИ з ВАРШАВИ.

Від нашого варшавського кореспондента].

### Нарушення конституції.

У попередняому числі нашої газети ми згадували, що уряд накрутив так думку одного уступу конституції, аби можна було скликати сойм пізніше, ніж слід було. І так у 25 статті конституції, у ІІ3 уступі, кажеться, що президент республики має скликати надзвичайну сесію сойму на домагання одної третини всіх послів „протягом двох тижнів“; у ст 37 цю постанову поширено й відносно сенату. Колиж місяць тому приписана кількість послів зажадала скликання надзвичайної соймової сесії, президент написав листа про скликання сесії з датою приписаною у конституції; але в тому листі казалося про термін першого засідання сойму далеко пізніше приписаних двох тижнів, а сенат скликано на ще пізніше. Проти такого нарушення конституції запротестували оба маршалка—маршалок сойму й сенату—у президента республики. Це буде важлива подія, але без практичних наслідків. Бо що помагає найважніший протест, коли нема—сили?! Кивання пальцем у чоботі...

### Сойм і сенат радять.

Коли ця газета найдеться у руках шан. читачів, то вже відбулося перше засідання сойму, ба навіть сенату. Сойм скликано на понеділок 19-о вересня, а сенат на четвер 22. Справу порядку дня (черги нарад) соймового засідання вирішено буде просто: тому, що останнє засідання, з визначеним уже денним порядком, тому два місяці не відбулося, бо уряд несподівано сойм зачинив, то тепер радитимуть над отими старими, неполадненими ще справами. Є це третє читання нещасних самоврядувавчих законів, пресові закони й кілька менше важливих справ. Хоча уряд не бажає собі полагодження самоврядувавчих законів у редакції цього сойму і є проти скасування пресових декретів, як цього хоче сойм, всетаки ці справи не є ще „принціпіяльні“ — вони не е камінем образи для уряду. Зрештою, поки вони ще будуть затверджені сенатом, який безумовно схоче ввести в них свої поправки і таким робом знову заверне їх до сойму—мине чимало часу. Тому перше засідання (якщо не буде на ньому якихось непередбачених авантур!) не повинно стати причиною зачинення сесії. Та ось важніше щось друге. Як відомо, в сенаті лежить тепер постанова сойму про право розвязання самого себе. Уряд рішуче не хоче до такої постанови допустити. Та й між сенатом й соймом була поважна ріжниця поглядів, як ця постанова має звучати. І ось цими днями спільна нарада соймово-сенатських представників узгіднила текст того законопроекту. Таким робом виходить, що законодатні палати таки хотять цю постанову переперти. Тоді їм швидкий кінець: уряд негайно сойм знов зачинить.

### Справа ген. Загурского.

Генерала Загурского, що близько два місяці тому щез без сліду, все ще нема! Мало того, справа щораз більше заплутується. Ось кілька днів тому прийшов до одної установи лист з пореказом невеличкої суми грошей для фонду военних вдів і сиріт; лист коротенький усього кілька слів без глибшого значіння та з підписом—генерала Загурского! Лист був кинений у скриньку почтову в Данцігу. Одна польська варшавська газета, подаючи цю вістку в надзвичайному вечірньому додатку, заявила, що генерала Загурского силою скривають серед польських муніційних складів на малому острівці коло Данцігу, на ст. зв. Вестерплятте, і що військова влада знае, де Загурский. Найшлися інші газеті, які потвердили, що справді власти знають, де е ген. Загурскі, але що його на Вестерплятте нема. Тимчасом влада рішуче заперечи а й одному й другому,—вона, мовляв, не знала й не знає, що сталося з Загурским а на Вестерплятте його не було й нема! Газети притягнено до судової відповідальности. Однак знавці письма, що розглядали згаданий лист (через день прийшов ще один подібний!), признали, що це справді рука ген. Загурского! Тільки що нема на листах дати, коли їх писано, і може це старі листи, які хтось навмисне тепер кинув до данцігської скриньки! Одночасно газети принесли вістку, що ген. Загурского бачили в Парижі, то знову аж у Константинополі (Туреччина) а поліція, у пошуканці за генералом, зробила ревізію на одній лісничівці коло Закопаного (на південь від Кракова, у горах Татрах)! Цим разом пошуканки за генералом найшли сильний відгук закордоном, бо данцігська поліція й собі хотіла перевірити, чи ген. Загурского справді скривають на острівці Вестерплятте біля Данціга, і пішла туди зробити трус. Але польський комендант муніційних складів на Вестерплатте не впустив туди данцігських поліцаїв. Тепер вийшла справа: чи німецька поліція вільного міста Данцігу має право вглядати на територію острівця Вестерплятте, де Союз Народів дозволив Польщі тримати муніційні склади? Отже бачимо, справа щораз голоснішае.

### „Диктаторсько-фашистівський устрій“.

15-го вересня Центральна Комісія професійних союзів прийняла у Варшаві дуже гострі резолюції проти суспільно господарської політики уряду. Один із окремих уступів цієї довгенької резолюції каже таке:

„У постійному й систематичному змаганні, суперечним з духом обовязуючої конституції, до обмеження усіх демократичних установ, а передусім прав сойму, як демократичної репрезентації народу. в нечуваному спутанні свободи преси, в змаганні до розбиття чи то підпорядкування собі всіляких політичних партій, професійних і суспільних організацій, вкінці у щораз частійших нападах „невислідження справників“ на неприємні урядові особи є свідоме й певне цілі змагання до скинення нинішнього парляментарно демократичного устрою та заступлення його устроем диктаторсько-фашистівським“.

Вкінці резолюції кажеться, що в разі упадку парляментарного устрою і введення „диктатури одиниці“, професійні робітничі союзи „змусили би вибрати диктатуру зорганізованої робітничої кляси“.

Чи це значить що польські соціялісти готові погодитися з комуністами в боротьбі проти уряду марш Пілсудского—не знати. В усякому разі пепееси вдаряють у дуже войовничий тон!..

## Церковні справи.

### Пленум Укр. Церковного Комітету.

11 вересня відбувся в Рівному пленум Українського Церковного Комітету На засідання прибула президія на чолі з д ром Річинським і представники 10 повітів. Було докладно обговорено дотеперішню працю президії і взагалі сучасний стан укр. церковної справи.

Після кількагодинної дискусії в справі виступів проти деякіх членів Комітету, було поставлено питання про довірря президії. Комітет вирішив тільки поповнити президію ще двома членами, обравши п.п. Ковпаненка (Рівне) і Соловія (Бересть). Далі намічено плян акції на зиму як рівнож переглянено дотеперішню тактику К-ту. („У. Н.“)

## Вовк в овечій посольській шкурі...

### (м. Варковичі, Дубен. пов.)

11 вересая у м. Варковичах на Дубенщині відбулося віче пос. Чучмая, який зробивши „справоздання“ з праці сойму і пообіцявши селянам „землю і волю“, осідлав УНДО і гальопом проїхався по українських націоналістах та й взагалі, по всьому українському націоналізмові, приточуючи сюди чомусь таких панів, як Сангушки, Чарторійські, Ходкевичі, Оскілківці (!!), словом намішав до ундівського горщика всякого свиньства і тим годував слухачів. Прибічна дружина: Тимошишин, Зайчук, Ковалюк та ще деякі... „товаріщі єво пабед“ разом з Варковецькими жидками, котрі до речі, протиснулись під боки самого посла, гукнули йому „Слава!“ а тут... (ох лишенько, ліпшеб і не згадувать!) як грім з ясного неба впали голоси: „А вам Москва запахла? Ганьба! Геть з сельробом до Москви!..“ А ви думаєте, хто цьому винуватий? Та ж оті „паничики, що їадять на роверах“, з яких пан посол і почав виклинати УНДО, називаючи навіть призвище п. сенатора Черкавського і якими кінчив свою інтернаціональну „молитву“—лайку, а наприкінці щоб заховати свою далекойдучу любов до Москви, вдарився в груди й роспачливим голосом репетував: „І я українець, нехай мене душать, ріжуть, у вязницю саджають, то я буду українцем!..

Пане после! Згадайте ви той час, коли сен. Черкавський, якого ви тепер так зневажаєте, заступив вам рідного батька і, надіючись що ви виправдаєте довірря своїх виборців, постарався, щоб у 1922 р. вас втягнено було на листу № 16, коли добрі люде ще у 1921 році вчили вас писати протокол ревізії кооперативи по-українськи. І ви тепер так легко забули про це все. Мало того: ви забули навіть, що право на посольське крісло вам дали українці, які вас уповноважували обороняти права тільки українського населення під Польщею та гуртувати нас під прапором національного еднання, а не сварити на грунті інтернаціонального соціяльного визволення, бо соціяльно ми визволимось тоді, коли прийде визволення національне!

Тепер, коли населення Підкарпаття страшною стихією засуджене на голодну смерть, коли соті цих українців, наших братів, яких весь дорібок знищено страшним розливом води і коли ті кого проклинаєте—ундівці кинулись на рятунок цих нещасних, ви неначе користаючи з вигідного моменту, що їх тут немає, їздите по селах Волині, робите віча, на яких сварите всіх українців-самостійників, бєте себе у груди, хвалите себе і весь Сельроб, виклинаєте сен. Черкавського і ціле УНДО. Вас нічого не обходять ті нещасні жертви повені. Нехай там Черкавські, Хруцькі, Козубські і всі ті зненавиджені вами націоналісти, рятують людей, а ви тимчасом на Волині свої діла лагодите.

На вічах ви проголошуєте відділення церкви від держави. Але чогож ви не бороните членам сельроба всіма силами втискатись до Українського Церковного К-ту? На вічах навчаєте людей, що гмінні писарі є нашими наймитами и мусять слухати нас, це—правда; але витлумачте нам, чи посли, яко

вибранці наші, не повинні так саме слухати нас і виконувати нашу волю? А коли так, то на що ви тягнете нас туди, куди нашому народові не подорозі? Нащо у цю хвилю коли тільки спільними силами народ наш може вирватись з оков неволі, ви не тільки не допомагаєте цьому, а ще й вигадуєте якісь соціяльні порахунки, старанно вишукуєте між нами „буржуїв“, а не знаходячи їх, пришиваєте нам Сангушків, Ходкевичів, Богушів і т. д.

Не той пастух є добрий, який боронючи свою череду перед вовками б'є й розганяє її з гурту, а той що зганяє череду до купи та б'є вовків! Не далекий той час, коли відбудуться вибори до нового сойму. Тоді нам будуть милі не ті посли, які підчас людського нещастя їздять по селах та на словах тільки „роздають землю“ народові. А ті, які гуртом кидаються рятувати людей з біди, ті нам зроблять все, на що їх сила позволить. Нам потрібні не такі посли, що обіцяють на вічах золоті гори, а наприкінці своєї мови забороняють другим виступити зі словом з боязни, щоби їх не вивели „на чисту воду“, та через рямки сельробівської партії роздають, щоб з них молодь вчилася як то „соціяльну боротьбу“ між собою заводити та взаїмно колотитись та обезсилювати себе. Ті, що заводять поміж нами сварку — це зрадники народві, їм не місце серед нас, не вони з нашої повинні наш народ репрезентувати.

*Один з виборців.*

**Селянине! Прочитавши Українську „Громаду“ передай її другому від хати до хати.**

## З такими лікарями геть!

### Сойміковий Шпиталь в Панталії коло Дубна.

При с. Панталія коло Дубна є „Повшехний“ шпиталь Дубенського Повітового Соймику. Керовником цього шпиталю є доктор С. Балей (кажуть ще й з українців з Галичини). Про обходження цього доктора з людьми вже починають навіть камні говорити. Замість мешкати у Львові в „Кульпаркові“ він тут страшенно збиткується і тероризує населення. Про биття служачих шпиталю немає що й говорити (наприклад санітарка Хотина) Кажуть, що доктор Балей б'є і хорих та зачиняє до „холодної за те, що в вікно подивиться в своїй палаті, або сидить на своїй постелі, або йде коритаром до виходку і зустрінеться з доктором. Взагалі настрій у хорих залякано-пригнічений. Не дай Боже, щоб чиясь фізіономія не сподобалась докторові Балеєві: зараз починає переслідувати і виганяє зі шпиталя. Напр. вигнав матір від хорої 5 літньої дитини (чешка Бадта з Підгаєць). Коли наприклад мешканець с. Панталії М. Поліщук приніс хору дитину до амбуляторії шпиталю, то др. Балєй, не оглянувши хорої дитини, прогнав його з цією дитиною з двора шпиталю, кинувши при цьому 5 зол. Поліщукові для иншого лікаря. То так др. Балей розуміє виконування лікарських обов'язків та ще й в громадськім заведенні. Він забув нашу народну приповідку, що: табака для носа, а не ніс для табаки, або просто кажучи, др. Балей забув, що він є тільки нашим найтимом, бо утримується за наші, тяжко запрацьовані народні податки.

Але подумав би хто, що др Балей зо всіма встрічними поводиться як з собаками?! Так ні, бо коли перед його „ясні очи“ покажеться „капелюшик“, приїде бричка і взагалі хтось, що може добре заплатити за візит, то др. Балей міняється до непізнання: начинає тупцювати на задніх ногах і т. и. а що матеріяльний стан селян і чехів трудно зразу відгадати, то др. Балей обов'язково запитує про кількість землі і хмелю. Річ в тім, що др. Балей займається крім керовництва шпиталем, ще й приватною практикою і то в шпитальних заведеннях і шпитальними засобами, а це і є його головне джерело прибутків.

Та приватна лікарська практика приносить др. Балеєві мабуть більш 100 зл. чистого прибутку денно, бо за мешкання не платить, за прислугу теж ні; має рентгенівський кабінет; поставив таки на Панталії власний дім, справив авто, щоб їздити до Дубна (2 кільометри), а тепер мабудь черга на аеропляни і через те йому незаможні хорі не в голові. Почуває себе п. др. Балей як стародавній магнат пан Каньовський, та хвалиться що йому ніхто нічого не зробить, бо є в приятельських відносинах зі своїм начальством. А що в скорім часі має зібратись новообраний Дубенський Повіт Соймик, то обов'язком його членів зайнятися в першу чергу шпиталем на Панталії, щоб очистити і провітрити ту яму, аби платники податків соймикових знали, що за свої податки не будуть мати авантур, а може й стусанів від ріжних Балеїв. Не шкодилоб м. ин. др. Балеєві познайомитись з артикулами кодексу карного за відмовлення оказувати першу медичну допомогу хорому в амбуляторії Соймикового шпиталю. В самому шпиталі не можна також похвалитись нормальними гігієнічними умовинами: мух літом було завелося така сила, що хворі не в стані з ними боротись (обганяється кожний гилячкою як від роя пчіл); воду до пиття навіть коні не хотять пити, така запашна та каламутна. Хорі одні других при біді рятують, бо на санітарний догляд дуже туго... Чи ж так повинно бути?! Мені здається, що—ні. Відповідна вища влада, а в першу чергу Повіт. Соймик в Дубні, якому підлягає др. Балей повинні цею справою зацікавитись і всі ненормальности усунути, потягнувши винних, а передовсім д-ра Балєя, до відповідальности. Українське населення не на те платить ріжні податки, щоби терпіти божевільні виходки і зловживання типів, яким місце або в лікарнях для божевільних, або в вязницях.

*Око.*

## Смерть японського героя.

### Нянькою до дітей, кухарем і—адміралом!

В минулому тижні помер японський адмірал, барон Садакіхі Като, який вславив своє імя в російсько-японській війні. Його життя належить до найцікавіших, які хто небудь пережив. Замолоду Като був—нянькою до дітей! Бо треба знати, що в Японії не наймають до малих дітей дівчат - прислуг, лише хлопців. Так ось ще 16-літній Като бавив і возив у візочку діти та помагав господарям при всіх хатніх роботах. Помагаючи при кухні, вивчив куховарства і змінив „професію“. Замісць бавити дітей, почав куховарити. Як куховар попав на американський военний корабель. Тут стрічався з морськими офіцерами корабля, від яких нахапувався усяких моряцьких та військових знань. Капітаном того корабля був Еванс,—пізніший адмірал американської фльоти. Так ось Еванс сподобав собі молодого меткого Японця і втаємничував його в тайни моряцтва та военного мистецтва.

Кілька літ їздив Като американським кораблем по всіх морях світа, ане раз заявив, що тужить за

## РЕЗОЛЮЦІІ

### Районової української Кооперативної наради в Луцьку на Волині дня 3 і 4 вересня 1927 року.

*I. В справі організації Кооперативно-інструкторського Відділу.*

Заслухавши справоздання Дир. Олекс. Ковалевського з діяльности кооперативно-інструкторського Відділу за 1926-27 рр. і приймаючи його до відома, а також обміркувавши проект регуляміну цього відділу, нарада одноголосно ухвалила:

1) Назвати Відділ „Районовим інструкторсько-кооперативним Комітетом в Луцьку на Волині“.

2) Одобрити проект регуляміну цього Комітету й надіслати Ревізійному Союзові для узгідненя;

3) Визначити місцем перебування Комітету при Українбанку,

4) Означити, що він складається з 7 осіб.

5) Обрати до Комітету: Олекс. Ковалевського (Луцьк), Мих. Савицького (Луцьк), Кор. Вишневецького (Уїздці, Дуб. пов.), Ол. Бугаїва (Зади, Дуб. пов.), Афон. Стефаніва (Тростянець, Луцьк. пов.) Сергія Кростюка (Піддубці, Луцьк. пов.), і зарезервувати місце для начальника складу „Народньої Торговлі в Луцьку“.

*II. В справі переходу „Народньої Торговлі“ до Луцьку*

Заслухавши доклад Дир. Олекс. Ковалевського в справі переходу „Народньої Торговлі“ до Луцька, нарада ухвалила одноголосно:

1) Одобрити всі починання, направлені до заложення складу „Нар. Торг.“ в Луцьку;

2) Закликати українське громадянство до масового приступлення в члени „Нар. Торг.“, а поодинокі кооперативи до перелиття половини своїх запасових і уділових фондів на паї „Нар. Торг.“.

3) Висловити побажання про заагажовання на практику при складі місцеві кооперативні сили з тим, щоб їх поступово переводити на сталу працю.

4) Дякувати Дирекції „Нар. „Торг.“ за асигновання 300 золотих на організаційно-кооперативні потреби н] району й опреділити, що всі евентуальні асигновання на організаційно-кооперативні цілі у висоті 1 проц. від місячного товарового торгу будуть зужитковуватися в порозумінню з Луцьким Районовим Комітетом і інспекторатом Р. С. Укр К. на заходньо українських землях.

*III. В організаційних справах.*

Заслухавши доклад Мих. Савицького про способи поширення кооперативної організації, нарада ухвалила одноголосно:

1) В тих громадах, де істнують вже самовистарчальні господарсько-споживчі кооперативи, а також там, де є для того придатний грунт, належить приступити до організації дрібного кредиту шляхом заснованя самовистарчальних кооператив, організуючи разом з тим збірання дрібних ощадностей.

2) В тих громадах, де є господарчо споживча кооператива, мають ся й відповідні умови для молочарства, належить засновувати молочарні при споживчі й кооперативі. Самостійну молочарську кооперативу можна закладати лише там, де вона розрахована на велику продукцію.

3) Допускається в господарсько-споживчих кооперативах виміний торг (товарів на сільсько-господарчі продукти) з тим, що кооперативний центр в Луцьку дбає про догідний збут тих продуктів.

*IV. В справі обходу свята Кооперації в Луцькому районі.*

Заслухавші доклад дир. Олекс. Ковалевського в справі обходу свята Кооперації в Луцькому районі, кооперативна нарада одноголосно ухвалила;

1) Признати, що обходи свята кооперації є найліпшим способом поширення ко оперативної свідомости, без чого не може бути успішної кооперативної самоорганізації населення.

2) Признати, що основне свято Кооперації повинно відбуватись в Луцьку, причому бажано булоб, щоб воно було звязано з кооперативним походом і Академією. Всі Кооперативи зобовязуються організувати таке свято в своїх округах, притягуючи до нього найбільшу кількість господарів, щоб воно було масовим и величавим.

3) Зобовязати кооперативи подбати про запрошення спеціяльних лекторів з Луцька за посередництвом Комітету обходу свята кооперації й відбувати своє свято по програму, виробленому в порозумінню з Комітетом.

4) Опреділити для обходу свята кооперації час від 15 вересня до кінця грудня б. р.

5) Виділити Комітет Обходу Свята Кооперації в Луцькому районі, до якого покликати: Олекс. Ковалевського (Луцьк), К. Вишневецького (Уїздці Дуб. пов.), Олекс. Бугаїва (Зади, Дуб. пов.), М. Савицького (Луцьк), Мих. Кухарчука (Воротнів, Луцьк. пов.), Сергія Кротюка (Піддубці, Луцьк. пов.), і Д. Киричука (Лаврів, Луцького пов.).

6) До підготовчої праці приступити негайно.

*V. В справі кредитів для української кооперації.*

Обговоривши докладно справу кредитовання українського населення, взагалі, й української кооперації зокрема, кооперативна нарада з прикрістю стверджує, що для українського хліборобського населення одержання довготермінових позичок звязане з такими труднощами, що й досі воно не може користати з них в потрібному для нього розмірі. Що торкається кредитів, приділених українській кооперації, вони є абсолютно невистарчаючі й неперевищують 5—5 і пів проц. всіх кредитів, приділених кооперації на Волині.

Ухвалюючи цю справу за першорядну, кооперативна нарада доручає Районовому Кооперативно-інструкторському Комітетові передати її на розважання Інспекторату Рев. Союзу Укр. Коопер. західно-українських земель просячи останній вжити всіх заходів перед відповідними чинниками в напрямку зміни дотеперешньої системи кредитування українського населення, як рівнож і української кооперації.

*VI. В справі докладів представників кооператив Луцького району.*

Заслухавши й обміркувавши справоздання представників поодиноких кооператив, кооперативна нарада звертає увагу всіх кооператив на конечність притягнення найбільшої кількости членів, а, значить, збільшення уділових фондів; на необхідність працювати виключно на власні оборотові засоби, уникаючи нездорових кредитів; на нагальну потребу упорядкування книговодства й особливо, способів провадження торговлі в склепі.

Кооперативна нарада признає особливу користність періодичних районових з'їздів, що дають можність не тільки пізнати слабі сторони кооперативної організації, а ще й засвоєння тих кооперативних методів, які допомагають кооперативам унормувати своє життя й забезпечити свій розвиток.

Кооперативна нарада доручає Коопер. інстр. Комітетові скликати наступну нараду, найдалі на початку 1928 року, присвятивші її обговоренню всіх технічних питань, звязаних з провадженням кооперативної господарки.

—

батьківщиною. Швидко потім щез без сліду. Минуло десять літ. У французькому порті Марсилії сто яв на якорі американський панцирник і його комендантом був капітан Еванс. Зараз обіч закинув якір японський кружляк. З кружляка пустили на море лодку, яка під'їхала до американського сусіда з заявою, що японський капітан має честь просити свого американського товариша на обід. Еванс радо прийняв запросини. Він переїхав на поміст японського кружляка й увійшов до корабельної їдальні, де привітав його незнаний йому японський старшина. Еванс зайняв місце за столом і враз почув за собою гарно знайомий голос: „Що прикажете подати на обід?“ Здивований відвернув голову і побачив за спинкою свого крісла свого колишнього кухаря у блискучому від золота й орденів мундирі японського морського капітана.

Като зробив іще більшу кар'єру. З капітана кружляка став швидко капітаном панцирника. Підчас російсько-японської війни склав такі докази хоробрости й стратегічного знання, що йменовано його адміралом военної японської фльоти, а мікадо (японський цісар) надав йому титул барона.

Ось що значить підприємчивість, здібність, сила волі і—щастя!

## Від Адміністрації „Української Громади“.

*Не дивлячись на численні нагадування, багато п.п. передплатників і досі не вирівнали своїх залеглостей.*

*Через те ще раз просимо негайно сплатити борги за наш часопис і надіслати передплату надалі. Хто цього не зробить до 1.X, висилку часопису тим п.п. змушені будемо рішуче стримати, бо-ж висилати постійно в борг або даром не можемо.*

*Шан. передплатники — селяне! У багатьох з Вас, Богу дякувати, скінчився передновок. Мусить він скінчитись і для Вашої газети „Українська Громада“, доля якої виключно в Ваших руках.*

*Отже* **вирівнюйте залеглости, надсилайте передплату, щдіть жертви на пресовий фонд!**

# Що дієтьса в світі.

## На земній кулі страшні катастрофи.

### Страшні землетруси в Японії й на Кримі. Землетруси відчуто на Вел. Україні. Сила жертв, шкоди величезні.

Десь не може знести наша земля теї неправди, яка опанувала цілий світ—і бунтується. Трясеться, розвалює цілі міста, ховає під грузом завалених домів людей з їх дорібком, дає тріщини й розпадини та вибухає новими вульканами навіть на морському дні. Найбільше дістається Японії. В останніх трьох роках в Японії землетрус був кілька разів. Минулого тижня він навістив Японію знову. Затряслась земля, а в той же час зірвався страшний ураган (тайфун), од якого морська вода кинулась на острови і значну частину їх залляла. На острові Кіу-Сіу знищено землетрусом і водою кілька міст цілком. В одному місті Омута знищено 5.000 домів. Коло 20.000 людей лишились без даху. А разом, потерпіло коло 100.000 людей, з того числа понесло смерть 270, а без вісти пропало 1000 душ. Затонуло на морі 425 ріжних пароплавів.

Потряслась земля також на Кавказі і на Кримі. Як доносять з Севастополя й Тифлісу, ряд околиць Криму й Кавказу стало жертвою страшної катастрофи. Дуже великий землетрус був у трикутнику—Севастополь—Ялта—Симферополь. Дуже тряслась земля межи Новоросійськом і Батумом. Відчувався землетрус навіть в Одесі, де повелітали шиби в багатьох домах. Також відчуто легкі землетруси в околицях Київа, Житомира, Черкас, Маріуполя, Мелітополя і ин: місцевостях України. Населення огорнула паніка. В Симферополі й Севастополі завалилось кількасот домів, приваливши собою багато людей. Люди зі страху з криками й плачем утікали з міст, ночуючи під голим небом. Підчас землетрусу на Чорному морі піднялась страшна буря. Загинуло кільканадцять пароплавів і човнів. Кажуть, що підчас землетрусу й бурі над Чорним морем появився стовб огню. Думають, що це з морського дна вибух вулькан. Багато людей забитих, ще більше ранених а найбільше—без даху над головою. Надбережні багаті й гарні кримські міста так знищені, що без державної допомоги ніяк не можна буде їх відновити. М. ин. повідомляють, що жертвою катастрофи впало місто Балаклава, де більш половини будинків тепер в руїнах. Там є заведення для божевільних. Підчас катастрофи буйно хорі випущені на вулицю розбіглись по місті, наносячи жах і тривогу. Майже зі всього побережжа Чорного моря все надходять вісти про страшні знищення від катастрофи. Серед сільського населення України поширюється переконання, що останні повені та землетруси є кара Божа за злочини комуністів. Наслідком стихійних нещасть на Рад. Україні сильно зростає релігійність. Церкви переповнені, особливо українські.

**В Мексиці**—те саме. Депеші принесли, що в тамту середу в Мексиканській затоці шаліли страшні бурі. Страшні води ринули на беріг і затопили надбережні міста. Є багато вбитих і ранених. Шкоди величезні. Тисячі людей опинились без даху над головою. Найбільше потерпіло місто Селінакруц.

Хвиля землетрусу докотилася й до нас. Так минулого тижня чути було, як земля захиталась навіть у Кремянці, Рівному, Львові і деяких містах Галичини.

Отсі небувалі землетруси заставляють де-яких учних геольогів думати, що цьому є поважна причина. Англійський вчений Ричард Григори каже, що земна кора — в міру того, як охолоджується—тріскає і творить великі риси. Одна з тих рис формується по лінії: Атлянтик, Середня Европа, Туркестан, Японія. Тому й треба приписати останні труси в Палестині, Кримі, на Кавказі і в Туркестані. На цій лінії, як думає цей учений, в цьому році будуть ще страшні землетруси.

Кели так — то й до страшного суду не далеко.

### Землетрус морського дна.

З Токіо повідомляють про нову катастрофу, яка сталася на морі довкола острова Кіу-Сіу. У заливі Аріяка затонуло 140 кораблів, наслідком землетрусу, який зрушив дно океану і спричинив хвилі нечуваної сили. Потонуло понад сто людей. Затонув, великий корабель, що плив із Камчатки до Японії. На його покладі було 900 подорожних.

### Повінь у Льондоні.

Північну частину Льондону навістив страшний хмаролом. Вулиці залиті, вуличний рух перерваний. Таміза в кількох місцях виступила з берегів, вода пересічно піднеслась на 5 стіп. В середній і півд. Англії від кількох днів великі дощі. Вода забрала багато живого і мертного інвентаря.

### Жахливі спеки в Америці.

В той час коли в Закопаному (Польща) випав сніг, небувалі спеки панують в Злучених Державах Америки. В деяких місцевостях (Чікаго, Н'ю-Йорк) спека дійшла до 95 ст. Тисячі осіб занедужало на соношний удар. В Чікаго від удару сонця вмерло 25 осіб, Сан-Франціско—7.

### Повіні в Бесарабії й на півдні України.

Маси води відпливають з Карпат і Сх. Галичини Дністром і Прутом до Чорного моря. Ріки ці виступили з берегів і залили великі простори, головно в півд. Бесарабії. Містечка Романівсько і Сорока знищені повінню. В Хотині вода забрала церкву і 30 домів. 50 тисяч людей лишилось без даху. Кішинів зовсім відрізаний од світу. Багато телеграфічних і телефонічних ліній перервано. Села вздовж Дністра в більшости знищені. Повідомляють також з Одеси, що на півдні України і в Румунії підносяться нагально ріки. Буря, що пронеслась на Чорному морі заподіяла великі шкоди на берегах. Вода залила вулиці Ялти.

### Повінь на Буковині.

З Букарешту доносять, що й Румунію навістили великі повіні. Головним чином потерпіла Буковина. Води Прута розлялися широким пасмом. Багато сел залито. Є багато жертв у людях.

### Голодові заворушення в Італії.

Повідомляють з Риму, що в ріжних італійських містах вибухли заворушення на голодовому тлі. Населення нападає на мійські префектури і домагається помочі від уряду. В сутичках з поліцією впало багато жертв.—Не дописав як бачимо і сам Муссоліні. Голод не сват.

### В „робітничо-селян. державі“ не вільно штрайкувати.

З Ленінграду доносять, що там робітники електровні проголосили штрайк, домагаючись підвишки платні та 8-ми годинного дня праці. У відповідь на це військова влада зарядила обсадити електровню військом. При вході війська до електровні дійшло до кривавої сутички між військом і робітниками. По обох сторонах були жертви. З поміж робітників було 15 осіб вбитих, 60 ранених.

### Ліквідація революційного замаху в Литві.

Як повідомляютя з Ковна, революційний замах комуністів і соціялістів остаточно ліквідовано. В часі бою з військами, головного організатора повстання, посла до сойму с.-дека Мокалескіса—забито. Повстання в Таурогані було тільки початком широко складеного пляну повстання в цілій Литві, але було передчасно почато і тому не мало успіху. За кілька день литовська влада заарештувала понад 2000 осіб, з них багато соціал-демократів і народників. Багато учасників повстання розстріляно. Положення в Литві одначе напружене і можна сподіватись ще заворушень, хоч теперішній уряд, як каже має силу зі всімиспробами замахів справитись.

### Вбивство італійського віцеконсула в Парижі.

12.IX. рано до італійського консуляту в Парижі прийшов невідомий італієць, який був принятий в кабінеті віце-консулем Нардіні. Коли тільки злочинець був введений до кабінету, вихопив з кишені револьвер і дав до віце-консула кілька стрілів. Наслідком одержаних ран Нардіні скоро помер. Вбивцю арештовано. Запитаний про мотиви вбивства він відмовився дати які-будь зізнання. Перевезений до вязниці вбивця впав в нервовий розстрій і добитись чогось од нього трудно. Гадають, що вбивство має характер політичний.

### З Франції викидають московських наймитів.

Французький уряд у звязку з конфліктом з радянським представником у Парижі Раковським, виселює енергійно комуністичних діячів. Між виселеними находиться редактор „Українських Вістей“ Борщак із секретарем та найближчими співробітниками. У редакції поліція зробила трус і припинила часопис. Борщак мав покинути межі Франції на протязі 24-ох годин; німецький уряд дозволив виселеним на побут у Німеччині одну добу.

### Конкурс на памятник Шевченкові.

Нар. Комісаріят Освіти УСРР оголосив конкурс на виставлення памятника Шевченкові на його могилі біля Канева. — За 10 років більшовицької влади на Україні здається пора, щоби на могилі того, хто боровся за кращу долю покривджених і пригноблених той памятник був поставлений, бо-ж скільки то памятників Лєніну та ин. червоним „вождям“ москалям, жидам та ин. наволочі поставлено за народні гроші на Україні. Правда Шевченко по їхньому „какойто хахол“.

## З Луцької хроніки.

**Нарешті й наші жінки може організуються.** 11-го ц. м. підчас зборів українськ. громадянства, після закінчення справи утворення Комітету допомоги жертвам повені в Галичині, на пропозицію дир. Ол. Ковалевського ухвалено приступити до організації в Луцьку „Союзу Українських Жінок“. До організаційного комітету обрано пань: Пилипчукову, Чирко, Ковалевську, Гладку, Редько, Пащевську і Критюк. На обовязку цього Комітету є подбати про як найскорше вироблення статуту і скликання ширших зборів жіноцтва, які переведуть необхідні організаційні справи.—Давно пора. В добрий час. Берімо приклад з Рівного, де „Союз Українок“ істнує вже давненько і дуже добре розвиває свою діяльність.

**З діяльности Луцької „Просвіти“.** 16 ц. м. відбулась нарада членів Т-ва „Просвіта“ спільно з Радою Т-ва, на якій ухвалено, секцією фізичного виховання перетворити в культ.-освітну секцію Т-ва і роспочати активну працю в галузі культ.-освітній. Намічено плян діяльности. М. ин. в скорім часі секція має відчитати ряд публичних лєкцій на ріжні теми. Зі свого складу секція виділила президію, до якої війшли п.п.: М. Чирко, як голова секції, Х. Лебідь-Юрчик—заступник голови, інж. Пилипчук—член і пані інж. Юлія Кіцера — секретар. Треба-б тільки побажати успіху. Брак такої секції відчувався давно вже.

**І-ше засідання Мійської Ради в Луцьку.** 15 ц. м. відбулось 1-ше засідання Мійської Ради м. Луцька, яке притягнуло велику увагу населення міста, було дуже бурливе. М. ин. на порядку денному була справа виборів бурмістра, заст. бурмістра і лавників. Але вибрано тільки бурмістра, а до виборів на инші становища, не дійшло, бо жиди, що ведуть між собою страшенну боротьбу, зірвали засідання. Причина—кожна група жи-

дів, хоче мати в магістраті „своїх“. Бурмістром обрано дотеперішнього бурмістра п. Чарковського, поляка-поступовця і незлого знавця міської господарки. Докладніще про це в слід. числі.

## З'їзд представників Філій Луцькоі „Просвіти“.

18 ц. м. відбувся в Луцьку в салі Т-ва „Просвіта“ З'їзд представників філій „Просвіти“ Луцького повіту. Було заступлено 25 філій, які надіслали 70 представників.

Головував голова Т-ва п. Євг. Петраківський. Головною справою наради була справа допомоги жертвам повені в Галичині, що заняла майже весь час. Другою справою—утворення просвітньо організаційної секції Т-ва і 3) Справа початкового шкільництва. Всі справи докладно обговорені і винесено відповідні постанови, які подамо в слідуючім числі разом з ширшим звітом про з'їзд. Представники філій брали жваву участь в дискусіях і взагалі з'їзд пройшов під знаком діловитости і сер'йозного трактовання учасниками з'їзду всіх справ, особливо справи допомоги жертвам повені, що дуже приємно вражало. В кінці дир Українбанку п. Ковалевський виступив з промовою про значіння кооперації і закликом до присутніх прийняти масово участь в „Святі Кооперації“ що має відбутись у Луцьку 27 вересня. З'їзд закінчився о год. 5 веч. відспіванням „Заповіту“ і національного гімну „Ще не вмерла“.

Більшість представників філій лишилось на „Селянську вечірку“, що відбулась у вечері з гарним успіхом. Про останню напишемо в слід. числі.

# ДОПИСИ

### Вибори війта.

(Гміна Підберезе, пов. Горохів).

Не знаю, чи пройшли де ще так ганебно для нас вибори війта, як в гм. Підберезькій!? Кажу ганебно, бо в гміні, де на цю посаду можна було обрати свідомого, чесного, енергійного українця, переобрано старого війта, який м. ин. розмовляє тільки по польськи, хоча сам з походження українець.

Чому це так сталося, коли більшість радників, як кажуть вони самі, після першого засідання ради, коли вибори війта було одложено, постановили голосовати проти старого. Придивімось до окремих радних, їх голосування... Коритко Клим, для якого старий війт був, як червона плахта для бика, голосує за... старим війтом... Наверне но його було, як кажуть злії язики, пляшечкою...

Мельник Йосип хоч мав голосувати за кандидатурою д. Суліновського, віддав свій голос на старого: його бач, вяжуть з ними якісь родинні звязки... Ось що керує радним! Несподіванкою для всіх було голосування Шпиколосців, д. д. Збираля та Мартинюка.

Перший з них, б. учитель, один ніби з більш свідомих українців у свому селі, на якого покладали надії, як на цілком певну свою людину, після конференції з війтом слова не дотримав. Кажуть, що соблазнився... обіцянками вйта, стративши цілковито довірря українців. Цією ж стежкою пішов, на жаль, і Мартинюк... Але верхом нехтування обовязків радного була поведінка д. Бабія Йосипа, що спізнився на вибори „лише“ на... півтори години: прибув до гміни вже підчас обчислення карток „на війта“ і від дальших виборів був усунений п. Старостою завдяки спізненню... (на якій підставі?).

Тут взяла верх ображена амбіція: д. Бабій, один з претендентів на становище війта, побачивши, що його кандидатура в рахубу не приймається, махнув на все рукою... і на вибори не спішив, як сам каже. „Або я, або чорт його побери“! чим не добра засада радника, який перед людьми виставляє себе завше таким оборонцем прав народу. (І є ще дурні, що вірять...) Від нього завше можна почути, що на засіданні всі мовчали, тільки він запротестував. Так він, між иншим, говорить про асигнування на останьому засіданні ради 200 зол. на допомогу секретареві гміни, коли в дійсности мовчав, неначе до уст води набравши, як кажуть инші радні.

Оттакі то наші радні Почуття обовязку для них не існує, інтереси людности—ніщо... На одному засіданні допомога помішникові, на другому секретареві... А ще є війт... 2 помішники... Чи ж не досить діла для ради?!..

*П. Підберезький.*

### Ще одна філія.

(село Богушівка, Луцького повіту)

Дня 11 вересня б. р. відбулось відкриття філії „Луцької Повітової Просвіти“ в с. Богушівці, Щуринської волости. На відкриття прибув представник Повітової „Просвіти“ К. Малаховський. Збори були призначені на годину 12 дня, а зібрались на годину 4-ту. Зібралась багато людей, переважно молодь обох полів, між котрими було кілька старших громадян. Здавалося, що справа піде дуже легко. Алеж... оці старші громадяне прибули на ці збори не тому, щоби спільно працювати, а щоби сміливіщу молодь залякати. Між иншим оці старі батьки відстрашували своїх дітей кажучи: „Запишись в ту „Просвіту“ то не приходь до дому, бо так дам, що аж кров буде бризгати до гори“ або таке: „як арештують тебе, то ще придеться збути корову або коняку“. По промові представника „Просвіти“ який доказав неправильність цих слів та завдяки місцевим організаторам, молодь почала вписуватись у члени Філії. Вписалося 26 осіб між ними 5 дівчат.

До ради обрано: на голову Філії—Антонюка Гриця, заступниками—Наумчука Павла і Матвійчука Дениса, скарбником — Антонюка Єрмолая, секретарем—Матвійчука Володимира. До ревізійної комісії обрано: членами—Антонюка Федона, Матвійчука Микиту, заступниками—Яремчука Івана і Антонюка Степана.

Сором вам, старші громадяне, що ви досі не знаєте, що таке „Просвіта“, та ще й до того забороняєте і грозите ріжними вигадками своїм дітям. Схаменіться! Прокинтесь зі свого довгого сну. Візьміться щиро всі як один до праці! А Вам, молоді просвітяне, Боже помагай.

*Свій.*

### Культурна праця на селі.

[Гуменикі на Рівенщині]

Наше село довгий час прімало, як багато наших сіл дрімає. В останній час Гуменики пробудилися до життя та проявляють чималий поступ. Особливо замітний рух на ниві культурно-просвітній. З того часу, як засновано тут Бібліотеку-Читальню повітової „Просвіти“ молодь і старші люде почали горнутися до неї і працювати, як уміли. Дякуючи енергійним заходам діяльного голови нашої Читальні Павла Стрільця, удалося притягнути до села кілька видатнійшіх сил культурних і розпочати працю. Заснувався аматорський гурток, котрим управляє п. М. Позлацаний. На скільки праця п. Позлацаного є добра, нехай засвідчить про це остання вистава, що відбулася в Гумениках 13 червня б. р.

На сцені „Наймичка“ Тобілевича. Виступають виключно свої дівчата і хлопці, котрі полюбили аматорський гурток і за короткий час змогли виявити свій талант. Всі ролі пройшли добре, а особливу симпатію здобув собі на сцені молодий ще хлопець Анань Марушкевич в ролі мирошника. Публіка, що наповняла салю по береги, радо оплескувала його надзвичайно гарні рухи та розважну бесіду. Останній акт п'єси теж був піднесний. Трагизм свого життя показала наймичка на сцені сильно.

*А. К.*

## Стежний лист за кайзером Вільгельмом.

Кілька днів тому помер у Празі (Чехія) кол. директор тамошньої вязниці Вайріх. З його смертю люде пригадали собі одну веселу історію' як-то цей самий Вайріх переслідував раз в Австрії поліцийним стежним листом німецького кайзера (цісаря) Вільгельма.

Радних Вайріх займав високу посаду при дирекції поліції у Празі і мав вигляди зробити ще велику карієру, бо всі вважали його надзвичайно здібним юристом і криміналістом. Однак сталося інакше. Раз зателефонувала прикордонна жандармерія до праської дирекції поліції, що когось-там убито й пограбовано, та просила розписати стежні листи за вбивцем Вільгельмом Кайзером; одночасно подано поліції докладний опис злочинця. Праська поліція як-стій негайно повідомила всі дирекції поліції у цілій австро-угорської державі й подала вістку закордонним поліціям і швидко в цілій Европі знали докладніський вигляд злочинця Вільгельма Кайзера, який десь іщез.

Але ще того самого дня у дирекції поліції у Відні хтось звернув випадково увагу, що переданий з Праги опис злочинця Вільгельма Кайзера точнісько відповідає виглядові німецького кайзера (імператора) Вільгельма. Швидко виявилося, що праська поліція упала жертвою якогось жартуна, який закепкував собі з неї: ніхто нікого не вбив і

## На місці катастрофи.

Зовсім ненадійно я опинився в Карпатах в м. Кутах над Черемошем, що недавно стільки лиха людям накоїв.

Черемош шириною не більший од нашого Стиру, глибокий на один до двох метрів, з певністю менше лякав-би наших мешканців на берегах Стиру, що кожного року забірає собі з людей податок у виді кілька десятків топленників. І дійсно—голосний своїм шумом, бистрий, звинний та веселий Черемош не здатний наганяти такого суму, як болотяний, лінивий, зарослий при берегах всяких хабазям, непевний Стир. І трудно повірити над Стиром, що ета річка, отой Черемош в далеких горах може стільки лиха людям накоїти, на що все таки не здатний Стир. І мені не хотілось вірити, що це робота отого веселого Черемоша, коли власними очима побачив сліди з недавного тільки ще часу, коли Черемош було розгнівався.

Іду понад Черемошем. Величезна долина, якою він собі поспішає, носить сліди, куди біг розгніваний, розлючений Черемош. Але здалека воно не представляє собою нічого страшного. Була вода, а тепер нема. Знов зеленіє в долині, знов люде вештаються тудою, біля праці копошаться. Тільки — біля якої праці?...

Як Черемош входить в район Кутів - стоїть там хата, метрів 6 понад рівень ріки. Попід хату йшла дорога, а була сильно підмурована. Тепер— з дороги і сліду не остало і замість мура земляний обрив і цілий угол хати—висить в повітрю.

Далі пішли городи. Кукуруза, картопля, буряки, капуста росли собі там на пожиток людям. Тепер—одна толока намулом присипана, камінчя порозкидане.

А тут млинівка була. Віднога Черемоша, на якій 3 млини і 2 трачки було. Тепер — неначе дуже давно тут річка була. Вхід до русла намулом, каміннями завалений, а буде того більше як метр, півтора, а каміння таке, що декотрого чоловік і не зрушив би. І млини завалені намулом стоять і трачки неначе на сміх побудовані, бо вода їх обслуговувати мала, а води тут неначе й не було.

Отут була пляжа, русло Черемоша тудою йшло. Тепер тут гори каміння й намулу, а Черемош побіг собі 50-100 метрів далі, иншим руслом.

Отут садок молодий, гарний був. Тепер деревця над самим берегом поплили з водою, а дальші — прибиті до самої землі та ще бревнами (ковбками) привалені, щоб не задумали встати.

А там був зарінок— кусочок земельки над берегом, що утримував бідного міщанина кутівського. Хто ж у нас над Стиром повірить, що Черемош землю вкрав. Забрав і сліду не оставив. Тільки ями та каміння остались, що ніколи нічого вже не вродять.

А тут була хата.—Тут була хата?... Еге-ж. А тепер—рівнесенький тік пісочком загладжений; не повірите, що хата тут могла бути.

А що це за такі купи дерева— грубші, тонші, в промірі до пів метра мають, а довгі на кілька до 10 метрів, а всі, як сірники на купці, коли з коробки висиплються й на купці безладній лежать. Це також робота черемоша. З далеких гір позносив їх по свойому, а по дорогі вони помагали йому сердитися. Ними вдаряв він у плоти, у хати, у инші забудовання і зносив їх, неначе їх і не було. Тепер по цілій долині тих куп видимо—невидано.

А тут, кажуть вже люде, ловили якогось утопленого гуцула, там дитину, там знов якогось румуна і т. д.

А за хатами, як у нас бува зімою снігові заспи, так тут купи намулу та так таки й вигляд їх, як наших задм. І великі купи нанесеного намулу й каміння, а люде пахитують головами, що то ще під тим намулом ховається.

Зайшов я до хати, що на березі оціліла. Стара жінка жалується. Ледви з життям втекли. Хата замкнена була, але вода повідчиняла одні й другі двері і наскрізь соб плила. А тут мішок муки стояв, забрала вода; а з хати те й друге, а з комори все забрала. А ось лежать остатки одіж, все в намулі, що то з того вже буде.

У одного господаря врятувався кінь в стайні, але коли вода спала, то кінь до половини в намулі був і якесь щастя, що не задушився.

Отаке то Черемош виправляє, коли разливається; а це я так на скору руку пишу. А Варшаві про те байдуже. Тільки з гір брати вміє, але, щоб людей перед небезпекою хороняти, то— не в її видко звичаях. Про це ще прийдеться писати, а поки що весь народ український потерпівшим допомогти мусить. Бо вже й тепер голод тут до жнива приготовляється.

*Гр. Гл.*

*Кожний українець обовязаний допомогти в міру сил нещасним жертвам повені в Галичині*

*Грошові пожертви приймає наша Редакція, як рівнож можна відсилати безпосередньо до Центро Банку у Львові, Ринок 0 на вкл. книжечку Ч. 8 65.*

*Двічи дає той, хто дає зараз!*

не ограбив, а лиш зроблено телефонічний „донос“ на могутнього німецького кайзера. Хотіли справу замняти, але вже було запізно, бо довідалися про неї дипльомати й використали її для осмішення і австрійської поліції і німецького цісаря. Наслідок був такий, що аж австрійський посол у Берліні мусив іменем свого уряду просити в німецького канцлєра вибачення за „помилку“. Радник Вайріх із праської дирекції поліції, якого обвинувачено за „недогляд“, пішов в одставку. Його перенесено на далеко нижчу посаду, до управи вязницею, і на становищі управителя вязниці він тепер таки й помер.

## Лист до Редакції.

*Високоповажаний Пане Редакторе!*

В ч. 36 Вашого поважаного часопису вміщено допис невідомого автора, підписаного криптонімом „Член ф-ї „Просвіти“ Г. Г., під наголовком, „Сельроб на позіціях“, в якому неправдиво освітлено деякі факти що-до Т-ва „Просвіта“ в Горохові та мене особисто. В інтересах правди та в обороні української культурно-освітньої інституції, якої місто головою маю честь бути, прошу не відмовити помістити в Вашім поважанім часописі слідуюче:

Автор допису не мав підстав твердити, що в Т-ві „Просвіта“ в Горохові взяли верх сельроби, або що „на Загальних Зборах „Просвіти“ сельроби дали себе пізнати стуканням“ і инш. Приналежність більшости членів до тої, чи иншої партії не могла бути відома авторові допису й підчас Загальних Зборів не могла виявитися, тому що такі політичні справи не були предметом нарад Загальних Зборів „Просвіти“ й ніякої політичної діяльности Т-во „Горохівська Повітова „Просвіта“ не провадило і не провадить.

Раду Горохівської Повітової „Просвіти“ вибрала абсолютна більшість членів Т-ва. Назви „блазвінедоростки, кинені автором допису на адресу тої більшости, є образою української народньої інституції, якою є „Просвіта“. Складаю протест супроти так недостойного поступовання автора допису. Сподіюся, що образливі для Т-ва „Просвіта“ в Горохові вирази з'явилися на сторінках Вашого поважного часопису лише через недогляд редакції.

Освідчую, що до партії „Сельроб“ не належу. Підчас Загальних Зборів „Просвіти“ 22.V виступав не проти націоналістів, лише проти осібняків, що хотіли створити приключку до переслідування „Просвіти“ владою, а такі осібняки називати себе українськими націоналістами не мають права.

Прийміть запевнення в щирій пошані до Вас

*Анатоль Лобачевський.*

Горохів, Полянка, 4
6 вересня 1927 р.

## Новинки.

**Рільничо-промислова вистава в Дубні.** 4, 5 і 6 ц. м. відбулась в Дубні рільничо-промислова вистава, яку влаштовано заходами польського Волинського Т-ва „Рільничого“ і Повітового Соймику в Дубні. Більшість експонатів (коні, корови, овечки, зразкове насіння, овочі то що) були доставлені польськими поміщиками (гр. Ледуховські, Богуші, Ходкевичі та ин.) і взагалі великими власниками. Натомість наші селяне в виставі не брали майже жадної участи. Отже вистава зводилась до показу рільничої продукції виключно поміщицьких господарств. Очевидно Повітові Соймики повинні дбати тільки про них!? Навіть „Пршеглъонд Волиньскі“ в Ч. 36 вказуючи, що в виставі не брали участи дрібні хлібороби, пише: „Найбільшою причиною, стримуючою маси дрібних рільників од участи в виставі є брак довірря до організаторів вистави, їх оддалення від народніх мас“. „Ініціятива вистави є трактована масами дрібних рільників, як панська забаганка і сама вистава—як панська забава“... З тим твердженням цілком погоджуємось. Цю справу треба починати з иншого кінця.

**Уневажнення виборів.** Волинський воєвода уневажнив вибори до Мійської Ради в м. Ковлі. Коли відбудуться нові вибори—невідомо.—Протесту проти виборів до Мійської Ради в Дубні Воєвода не узгляднив.—Рівнож роспорядженням Воєводи уневажнено вибори до Гмінної Ради в гміні Деражно, Костопольського пов. 11 вересня відбулись в тій гміні нові вибори про які напишемо в слід. числі.

**Розвязання Соймику в Костополі.** Міністр Внутр. Справ на внесення Воєводи розвязав Повіт. Соймик в Костополі, з причини здекомплектовання, яке повстало наслідком переведених нових виборів до гмінних і мійських рад повіту і зарядив нові вибори до Соймику після закінчення виборів у всіх гмінах повіту. Вибори мають відбутись на протязі 6 тижнів. До часу переведення нових виборів до Соймику, функції його буде виконувати староста.

**Воєвідський Комітет допомоги жертвам повені.** — 14 ц. м. в Луцьку утворено з ініціятиви Воєводи п. Меха Воєвідський Комітет допомоги жертвам повені в Галичині. Комітет поділено на 3 секції: фінансову, господарчу й пропагандову. До складу Комітету від українців увійшли дир. Українбанку в Луцьку п. Ол. Ковалевський і митроф. прот. о П. Пащевський.

**Наш „приятель“ Робакевич „ідзє до гури“, але з Волинню таки не хоче розстатись.** Ославлений кремянецький староста Робакевич, якому пропонували становище станиславівського воєводи, від того високого становища відмовився мовляв і в Кремянці йому добре. (Чому же би й ні?!). А українське населення Кремянеччини, якому добре дався в знаки цей пан, не дивлячись на численні скарги на нього, позбутись його ніяк не може. На ті скарги і уряди, моральної санації“ не звертають жадної уваги. Дарма, що ніби де-хто, каже, що після минулорічного травневого перевороту змінилось щось на краще. Змінилось.. тільки не для українців.

**Пошесть прищиці.** В трьох фільварках Володим. пов.: Павлівці Раковичах та Преславичах, а також в Степанській гм., Костопольськ. пов., ствержено появу прищиці на худобі. Через те у Володимирі, Степані і Стидині закрито ярмарки.

**Вбивство.** 28 серпня п. р. поблизу кол. Кружки, Млинівської гм., Дубенськ. пов. в р. Ікві знайдено труп учительки м. Млинова, Фелиції Новацкої, згинувшої 24 серпня. Сліди простріленої рани на трупі свідчать, що тут мало місце вбивство. Провадиться слідство.

**Дирекція Державної Учительської Семинарії в Острозі** повідомляє, що з 1 го жовтня 1927 року одкриває річні Учительські Курси для абсольвентів середніх загально-освітних шкіл, що мають 18 літ.

Прохання про приняття на Курси треба вносити до Дирекції вищезгаданої Семинарії.

До прохання необхідно долучити:

1) Матуру зглядно свідоцтво про скінчення 8 кляс, 2) Метрику уродження, 3) Свідоцтво лікарське про здатність до учительської служби, видане урядовим лікарем, 4) Свідоцтво моральности. Першенство при поступленню на Курси мають кандидати (тки) з матурою. Абсольвенти (тки) з 1926/27 шкільного року свідоцтва моральности не долучають.

**На допомогу жертвам повені в Галичині** на вкладкову книжку ч. 8165 Центро Банку у Львові, Ринок 10 до дня 20 вересня ц. р. вложено грішми 10.114 зол. 95 гр. і 165 дол., крім того, що зложив на цю ціль Вп. Митрополит А. Шептицький (понад 10 000 зол.

**Біржа на 21 .IX.:** Доляр америк. 8·98, золото руб. 5—23 60 зол.

**Ціни на збіжжа за пуд.:** жито — 5·90, пшениця—7·70, ячмінь 5·00 овес—4·50, гречка—5·60., просо—5·50, ріпак—8·00, лянка—7·00, вика 4·00 хвасоля—7·20, горох—6·50, мак—14·00 картоплі—7·50, цибуля—. зол. Ціни не сталі.

## Ріжні вісти.

**Як довго жиє людина.**

Німецький вчений д-р Гірш обчислив, що чоловік в цівілізованих краях жиє пересічно не довше над 35—40 літ. Третина людности вмирає вже перед 20 роком життя. Ледви половина доходить до 40 року життя а тільки пята часть має щастя дожити до 70 року. Зате 90 року життя не осягає навіть пів процента людства. Річно вмирає на цілім світі 40 і пів міліона людей, а в тім числі находиться тільки один такий, що дожив 100 літ.

**Як комахи бачать світ.**

Англійський професор природи Едрінгам в Льондоні відкрив, що пчола бачить всі предмети в красках дуги (веселки), шершені бачать все в красці жовтій, домашні мухи бачать ультрафіолетові (для людського ока невидимі) лучі, а саранча бачать кожний предмет побільшений о 180 разів.

**Можна ходити по воді.**

Російський інжінер Корнеев видумав такі чоботи, в яких може ходити по воді. Він заповів, що незадовго перейде ріку Неву і запросить людей, щоб дивилися з моста, як буде йти в чоботах по воді. Цей інжінер такий певний свойого переходу, що навіть не хоче, щоби за ним їхали ратункові човна.

**Найбільше дерево на світі.**

Росте воно на однім цвинтарі в Америці. Грубе є на 38 метрів, а рахують йому 6 тисяч літ. Дерева стережуть окремі стражники, щоби хто його не знищив. Це дерево називається кипарис.

**Місто без поліції.**

Але це не в нас, лише в Англії сталася така чудасія, що в місті Гелена скасовано цілком поліцію. Пять тисяч мешканців того міста живуть так чесно й смирно, що можуть обійтися без „опіки“ поліції.

**Правдива любов.**

В Ню-Йорку відібрала собі життя 20 літня панна, донька одного з найбогатших людей в Уругваю, якого маєток обчислюють на 500 міліонів долярів. Причиною самовбивства було те, що родичі не позволили їй вийти заміж за звичайного робітника.

**13 кільометрів високо над землею.**

Макс Роді, американський військовий летун піднетів на свому аероплані 12 тисяч 987 метрів у гору, вже неба не досяг, ані навіть не побачив. Так високо ще ніхто не літав! Оповідає він, що там у горі серед гробової тишини чогось людині дуже сумно. Можна йому повірити..

## Діти дітям!

Поруч з тисячами потерпівших дітей живе тисячі других, яким доля ощадила гріхних переживань і наслідків водяної стихійної хуртовини, які безжурно живуть під крилами дбайливих батьків і навіть у сні не трівожить їх шум розгуканих филь і грохіт провалюючихся хат. Хай вони, ті щасливі ші витягнуть помічну руку своїм нещасним братчикам і сестрам, хай відмовлять собі приємностей, ліпшої одежі чи ласощів, а заощаджений власний гріш перешлють разом з другими в одно запомогове русло до Центро-Банку у Львові, Ринок 10 ч. книжечки 8165. Всі наші українські школи скрізь по цілому краю, по містах і селах, всі інститути і бурси, всі кружки молоді хай заініціюють у себе збірки в грошах, одежі, біллю на річ потерпівших товаришів і товаришок. Почин в цьому дасть очевидно наш Пласт, отця наша молода сторожа усіх високих ідеалів. Між своїми кличами виписав він заповідь: „Поміч ближнім!“ і під цим вселюдським гаслом поведе і теперішню допомогову акцію сильно, красно, обережно, бистро. А таке діло, ведене самою дітворою і молоддю має не тільки виховне значіння, але й навчить її, що ми українці можемо і мусимо числити лишень на власні сили і та свідомість повинна стати нам спонукою до найдальших проявів самочину.

Підписаний Виділ просить тільки подати коротеньку вістку про кожну діточу акцію в користь потерпівших, щоби мали ми образ і радісне почування, що наш поклик найшов відгомін у молодих серцях.

За Головний Виділ Укр. Краєв. Т-ва охорони дітей і опіки над молоддю у Львові (Бляхарська 11(II).

*М. Каратницький* голова
*К. Малицька* член Гол. Ради.

*Виростайте, дітки,*
*В щасливу годину*
*Та ратуйте—визволяйте*
*Ще раз (свою) Україну.*

**На будову Народнього Дому в Холмі.**

На заклик п. С. Вишнівського в ч. 37 „У. Г“. складаю 2 зол. на будову Народнього Дому в Холмі і кличу до зложення довільних квот: п. Миселюка Пилипа з Мизова, Оксюка Василя з Черемшанки, Кравчика Івана з Воротня і Никитюка Олександра з М. Березолуп.

*Іван Бондарчук*

**ОГОЛОШЕННЯ.**

По смерти інваліда Недайкаши Івана (поручника 1-ї Запоріжської дивизії) залишилися його власні речі. Проситься брата небіжчика п. Недайкашу Василя, що знаходиться в межах Польщі, зголоситися за одержанням річей покійного або роспорядитися ними.

Правління Української Спілки Военних Інвалідів.
Каліш, вул. Гранична ч. 1.

**СКІЛЬКИ Є АВТОМОБІЛІВ У СВІТІ.**

Світовий перепис автомобілів, опублікований департаментом торговлі у Вашингтоні, виявляє, що 1 січня 1927 р було в цілім світі в уживанню 27,650,267 автомобілів, троків і автобусів. Протягом одного року, від 1 січня 1926, кількість цих машин зросла на 3.176.638. 80 процент, або 22.137 334 машин, було в Злуч. Державах. Другою в ряду була Англія з 1.023.651 машинами, третьою Франція—891.000 машин, а четвертою Канада—826 918 машин. Инші країни щодо кількости автомобілів йдуть в слідуючім порядку: Австралія—365.615, Німеччина—319.000, Аргентина—222.610, Італія—138 177, Еспанія — 155.000, Нова Зеландія—123,224.

Видавець Сенатор М. Черкавський Drukarnia F. Richtera Luck Відповід. редактор С. Вишнівський.